

APS

Vilje Viser Vei

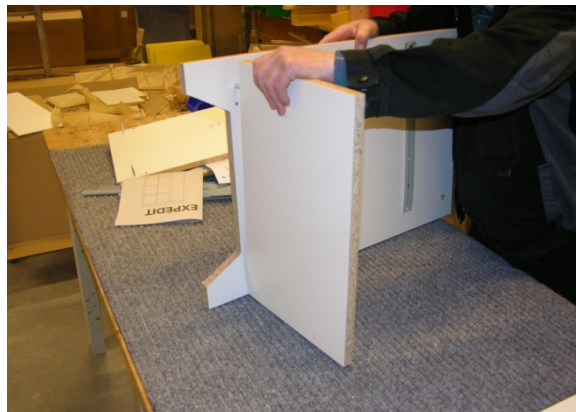
Gård og Bedrift

"En evaluering"

Innholdsfortegnelse:

Innholdsfortegnelse	side 1
Innledning	side2
Hvordan ble prosjektet til	side2
Hva er APS Vilje Viser Vei?	side 2
Organisering	side3
Tenkning	side5
Tall	side5
Erfaringer	side 6
Hva videre?	side 7
Oppsummering	side 8
Vedlegg fra psykiater P M Lea	side 9

Fra bedrift

Innledning:

Vi finner mange naturlige grunner til å ta en liten evaluering på dette tidspunkt, altså etter om lag 1 års drift av prosjektet/tiltaket.

- Riktig nok har vi en del erfaring fra før med målgruppen APS VVV retter seg mot, men det er første gang vi målretter og samler et aktivt atføringsarbeid mot kun denne målgruppen.
- Våre oppdragsgivere i NAV og Sandnes kommune har gjennom Vilje Viser Vei satsningen formidlet betydelige midler til prosjektet. Hva er midlene gått til?
- Hvor er prosjektet i dag kontra det vi skisserte i anbudet?
- Er det mulig å beskrive suksessfaktorer, eventuelt faktorer som hindrer suksess?
- Har APS VVV livets rett videre? Må noe eventuelt endres? Dette må sees i lys av ny finansieringsordning innenfor Vilje Viser Vei – satsningen. Det er ikke sikkert at alle igangsatt tiltak/prosjekt skal være med videre.
- En evaluering nå er å stoppe litt opp, reflektere litt over hva man gjør og ikke gjør, å bli litt mer bevisst. Det gjør det og lettere å finne strategier i det videre arbeidet.

Hvordan ble prosjektet til:

Sandnes Pro-Service as ble av NAV og Sandnes kommune invitert til en anbudskonkurranse innenfor gitte rammer våren 2007. Med bakgrunn i den statlige Vilje Viser Vei – satsningen innenfor psykiatrien skulle en del prosjektmidler fordeles ut på aktuelle målrettede tiltak. Et av tiltakene i Rogaland skulle være en APS Vilje Viser Vei med arbeidsområder innenfor Gård og Bedrift.

I noen hektiske uker etter anbudsinvitasjonen ble det faglige og økonomiske fundamentet diskutert og skissert internt på bedriften. Et endelig anbud ble levert inn til NAV i april, som så senere ble foretrukket.

I løpet av noen få uker var alle brikkene mer eller mindre på plass og 3 mai 2007 var vi så smått klar til å sette i gang arbeidet og ta imot deltakere.

Hva er APS Vilje Viser Vei?:

Tiltaket inneholder 5 + 5 tiltaksplasser (inntil 17 personer) innenfor NAV's regelverk for "ArbeidsPraksis i Skjermet virksomhet" ved Sandnes Pro-Service as.

Finansieringen er som følge av den statlige prosjektsatsningen innenfor psykiatrien. "Tiltaket skal tilby arbeid på Gård og Bedrift for personer med psykiske helseplager" som det står i anbudsinnbydelsen. Altså personer som er tilknyttet NAV's psykiatrisatsning.

Ut over målformuleringen ovenfor og regelverket for APS er det ingen spesifikke utformede krav til innhold bortsett fra det som fremkommer av samarbeidsavtalen med NAV som følge av anbudspapirene.

Muntlig er det blitt presisert fra NAV at terskelen for å komme inn i tiltaket og å være i tiltaket skal være lav. Og at det er forventet at mange av deltakerne vil kunne benytte seg av muligheten til å bruke inntil 20 måneder i tiltaket (10 + 10 mnd).

I praksis er det opprettet 2 avdelinger under OTUS-"paraplyen" ved Sandnes Pro-Service as. En knyttet til Tryggvi Islandshestgård hvor gårdeier er arbeidsleder. En knyttet til bedriften Sandnes Pro-Service as hvor det er opprettet en egen avdeling med arbeidsleder som driver med montering av møbler for IKEA.

Den sosialfaglige oppfølgingen av deltakerne og rapporteringen tilbake til NAV er ivaretatt av attføringsavdelingen OTUS ved Sandnes Pro-Service as.

Organisering:

Bedrift:

Arbeidsleder tilknyttet avdelingen er ansatt i 50% stilling og er tilstede 4 dager i uken. Fram til årsskiftet var dette Gunn Karin Røsand, i dag er dette Nina Øverby – hjelpepleier med tilleggsutdanning innenfor psykiatri og over 25 års arbeidserfaring innenfor psykiatrien. Ved behov for ytterligere arbeidsledelse, ved ferie og sykdom, dekkes dette opp av OTUS.

Nina Øverby ivaretar også deler av den sosialfaglige oppfølgingen og har vært assistert av Faglig leder ved APS, Bjørn Kulleseid. Han erstattes nå av Anne Charlotte Skahjem.

Det er åpnet opp for at andre avdelinger ved Sandnes Pro-Service as kan tas i bruk til arbeidspraksis. Pr i dag er det 2 personer som benytter seg av denne muligheten. Arbeidsledelsen er da knyttet til den enkelte avdelingen mens den sosialfaglige oppfølgingen blir gjort gjennom OTUS.

Arbeidet er i hovedsak montering av flatpakkede møbler for konsernet IKEA. For å kunne tilby variasjon tas det og i noen grad inn annet type arbeid. Arbeidet foregår i eget lokale som er spesielt utstyrt til formålet. Håndverktøy, driller, justerbare bord, ulike typer stoler, matter, ledetruck, godt lys, ventilasjonsanlegg, m.m. gjør arbeidsforholdene gode.

Gård:

Gårdeier Audun Handeland er formelt engasjert som arbeidsleder på gården som en del av en helhetlig avtale. Hans kone, Karen Handeland, er også i praksis engasjert i det daglige arbeidet.

Den sosialfaglige oppfølgingen er ivaretatt av Jobbkonsulent Aina Pollestad Sevland og i noen grad Faglig leder av APS, Bjørn Kulleseid. Han erstattes nå av Lars Heskestad. Deler av deres arbeidstid er avsatt til å oppholde seg på gården.

Det daglige arbeidet til deltakerne er knyttet opp mot alle de ulike oppgavene som er på gården. Som eksempel kan vi nevne hestestell, trening av hester, forskjellig vedlikehold, vasking, felles matlaging, kaninhold, honningproduksjon, m.m. Det blir

også satt i gang nye arbeidsområder for å kunne gi egnet arbeid til enkeltpersoner om det er nødvendig.

Generelt:

I den grad det er mulig/formålstjenelig får også enkeltpersoner muligheten til å prøve seg i ekstern arbeidspraksis mens de er i tiltaket, altså i ordinære bedrifter. En tryggere måte å få prøve seg med ordinære krav og forventninger i og med at de fremdeles er knyttet til APS.

Vi har også sagt at det er mulig å skifte mellom bedrift og gård om det skulle være formålstjenelig.

Rådgivende Utvalg:

R.U. er ment som en støttespiller og diskusjonsforum for APS VVV. Her kan saker av generell og spesiell karakter tas opp og belyses enten det handler om enkeltpersoner eller saksbehandling og samarbeid.

Videre er det viktig med en tett dialog med oppdragsgiver og med dem som formidler kandidater til tiltaket.

Det var månedlige møter i oppstarten. Etter nyttår er møtene satt med 2 måneders mellomrom.

Medlemmene i R.U. er:

- Elin Gjølringbø, NAV Sandnes. Erstattes nå av Astrid Meldahl, NA, Sandnes
- Møyfrid Oftedal Veia, NAV Rogaland
- Kirsten Grøtting, Sandnes kommune
- Aina Pollestad Sevland, OTUS
- Nina Øverby, OTUS
- Bjørn Kulleseid, OTUS. Erstattes nå av Anne C. Skahjem

Veiledning:

For å kvalitetssikre faglige vurderinger underveis i tiltaket har vi nå knyttet til oss faglig ekspertise gjennom psykiater P. M. Lea fra Stavanger. 4 ganger i året er han satt opp til å møte oss som arbeider i tiltaket. Da er det mulig å diskutere enkeltsaker, generelle saker og eventuelt bruke det som en form for undervisning innenfor bestemte tema.

Veiledningen har nå foregått i ½ år, den umiddelbare tilbakemeldingen er at dette er nyttig og at det gir en større grad av trygghet i tilnærmingen til enkeltsaker.

P. M. Lea har laget et eget skriv med tema arbeidstrening med dyr som følger denne evalueringen

Tenkning:

Hvordan ønsker vi å fremstå som tiltak i møte med deltakerne?

Siktemålet er å få flest mulig kvalifisert til å delta i det ordinære arbeidsliv. Er ikke det mulig så er målet å finne en mest mulig tilpasset løsning for den enkelte med hjelp av det tiltaksapparatet NAV/kommunen har til rådighet. Trygdeløsninger kan og være et alternativ.

Vi ønsker at deltakerne i APS VVV skal oppleve at de er kommet til en arena for opplevelse av mestring og utvikling i vid forstand. At de skal bli møtt med utfordringer og krav som er tilpasset dem i deres situasjon. Vi snakker altså om individuell tilrettelegging og tilpasning i den grad det er mulig.

Viktig i dette blir også å skape en ramme og et innhold som gjør at deltakerne opplever forutsigbarhet og trygghet. Her er jevnlig oppfølgingssamtaler, og til en viss grad fellesmøter med saksbehandlere på NAV, sentrale virkemidler.

Vårt siktemål er å gjøre deltakeren aktiv i sin egen attføringsprosess. Det mener vi øker sannsynligheten for måloppnåelse for den enkelte.

Tall:

Ifra den formelle oppstarten 3 mai 2007 er 26 personer søkt inn i tiltaket.

3 har aldri kommet i gang av ulike årsaker.

12 er startet opp på Gården og 11 er startet opp på Bedrift. Kjønnfordelingen er 50/50.

10 er 28 år eller yngre

8 er skrevet ut. Av disse 8 er 1 overført til VTAO(Varig tilrettelagt arbeid),1 til praksisplass,

2 har søkt uførepensjon og 4 er skrevet ut av ulike helsemessige årsaker.

Pr i dag er det ingen venteliste.

Arbeidstiden varierer fra 4 timer i uken til tilnærmet full arbeidsuke.

Majoriteten av deltakerne har øket arbeidstiden i løpet av perioden.

2 personer har vært i ekstern arbeidspraksis.

1 person er søkt inn i Arbeid med Bistand og står på venteliste der.

Vi har vært involvert i 13 ansvarsgrupper (eller tilsvarende).

I flere av disse sakene er det vi som har igangsatt ansvarsgruppearbeid.

Erfaringer:

Basert på tall, uttalelser og opplevelser.

En generell tilbakemelding er at deltakerne i tiltaket gir uttrykk for stor tilfredsstillelse med å bryte en passiv tilværelse til en mer aktiv tilværelse med innhold og mening.

Det er tydelig at bl.a. det sosiale aspektet betyr mye for deltakerne.

Enkelte av deltakerne har og gitt positiv tilbakemelding på at de har fått hjelp til kontakt med andre hjelpeinstanser for å dekke ulike hjelpebehov. For eksempel hjelp med økonomi, boligspørsmål, støttekontakt, behandling, m.m.

På gården ser og hører vi at kontakten med dyr er svært betydningsfull. Det går på det med motivasjon og på trivsel. Vi har fått tilbakemeldinger på og observerer selv at omgangen med dyr er positiv for deltakerne og at det er med på å gi grunnlag for god utvikling.

Videre trekkes det fram at det er stor variasjon i oppgavene der(beskrevet ovenfor) som gjør det lettere å få til individuell tilrettelegging og en allsidig arbeidspraksis. Til dette hører også at det er mulighet for tett oppfølging av arbeidsleder.

På bedriften trekkes det fram at arbeidsforholdene er gode med trivelige lokaler og gode hjelpemidler/verktøy. Deltakerne er også fornøyd med å få arbeide med flotte produkter og et arbeid som viser igjen. Også her trekkes det fram at arbeidsledelse og oppfølging er tett innpå den enkelte bruker. I negativ retning er at enkelte kanskje kunne tenkt seg noe mer variasjon i arbeidsoppgaver eller produkter til tider.

Flere av deltakerne virker til å ha relativt store psykiske helseproblemer. Derfor undrer det oss at det virker til å være relativt liten koordinering av tiltak overfor den enkelte. Det kan virke litt tilfeldig at det søkes om plass ved APS VVV. I noen av tilfellene har f.eks bosituasjon og/eller økonomisk situasjon vært av en slik karakter at det har vært bortimot umulig for vedkommende å holde fokus på arbeid og arbeidstrening.

Punktet ovenfor har også vært avgjørende for at enkelte har sluttet i tiltaket. Noe vi mener kunne ha vært unngått om koordinering av tiltak hadde vært bedre. Dette er absolutt et forbedringsområde og et punkt vi kan gripe fatt i allerede før oppstart.

Til dette hører også at vi i noen få tilfeller har fått en opplevelse av at det man egentlig var på jakt etter var et behandlingsopplegg eller at arbeidstreningen skulle være del av et behandlingsopplegg.

Mengden av fravær blant deltakerne har overrasket oss noe. Spesielt blant de unge deltakerne som har ingen eller liten yrkeserfaring fra før. De ser ut til å ha en annen terskel for fravær enn eldre deltakere med yrkeserfaring. De har ikke godt gjennom den samme sosialiseringprosessen.

Vi ser at det å få lov til å bruke TID vil være en viktig faktor for flere av deltakerne. "Å skynde seg langsomt" mener vi kan være litt av oppskriften for å få dem ut i, eller i

nærheten av, et ordinært arbeidsforhold. Små skritt om gangen og å gi rom for tilbakefall. Kanskje spesielt for dem med ulike typer angst. For noen vil kanskje rammen på 20 måneder være for liten, men det er kanskje da vi kan få testet ut fleksibiliteten i NAV's rammeverk. Til dette er å si at det nå er lagt ut et høringsforslag på nytt regelverk for arbeidsmarkedstiltak som foreslår at tidsrammen for APS nå skal bli 24 måneder.

Kjennskapet til APS VVV til forskjell for den ordinære APS virker for oss til å være begrenset både innad i NAV blant saksbehandlerne og innad i kommunene vi samarbeider med. Vi har nok brukt for lite ressurser på dette. Signaler fra behandlingsapparatet sier at behovet for denne type tilbud er stort, men så langt er innsøkingen begrenset og vi opererer i dag ikke med venteliste. I utgangspunktet var tilbudet begrenset til personer fra Sandnes kommune, men det er nå avklart at personer fra andre kommuner også kan søke. Personer fra Sandnes vil imidlertid bli prioritert.

Det er nå satt i verk tiltak for å spre mer informasjon om tiltaket, noe vi håper også denne egen-evalueringen vil gjøre. Vi ser nå at antall henvendelser til oss er stigende.

Hva videre?:

Vi tror det framover må satses på fra vår side en mer formell og etablert kontakt med det kommunale hjelpeapparatet og det etablerte behandlingsapparatet. De må kjenne til oss og mulighetene vi kan tilby i samarbeid med NAV. Dette for å oppnå større søkermengde, men også for at nettopp de som kan ha nytte av tilbudet blir søkt hit. Dette tror vi også kan åpne for en mer koordinert innsats overfor de søkerne som sliter litt på flere områder.

Vi erkjenner at det er viktig å tidlig koble aktuelle kandidater mot det ordinære arbeidsmarked. At de kan få prøve seg i en ordinær arbeidssituasjon mens de er i vårt tiltak. At de kan få prøve seg ut i trygge rammer og ikke være redd for å mislykkes – at de har en base å vende tilbake til i en overgangsperiode. I disse tider med et godt arbeidsmarked er det lettere å få til i praksis og vi tror det vil være til stor nytte for den enkelte.

Vår generelle vurdering av de deltakerne som har vært inne i tiltaket første år er at flere av dem uansett vil ha store problem med noen gang å komme i ordinært arbeid. Om de skal klare det så er det en lang vei å gå. Vi ser behovet for at noen av disse, spesielt de helt unge, får et tilbud og at det pr i dag kanskje ikke finnes nok reelle tilbud til dem. Vi har et ønske om å synliggjøre dette behovet og se om det kan være mulig å skape nye mer langsiktige tilbud.

Oppsummering:

Det er selvsagt tidlig å lage en evaluering av en slik type tiltak etter bare et års drift når tidsrammen i tiltaket er 20 måneder. Samtidig opplever vi som jobber med dette at det er viktig å stoppe opp og oppsummere litt mål, mening og midler tatt i bruk i det arbeidet vi gjør. Diskusjon og korrigerende av "kursen" vil alltid være viktig.

Samtidig har det vært et poeng for oss at omverden skal bli mer kjent med at vi finnes og hva vi kan tilby pr i dag.

Ut fra tilbakemeldingene vi får så spiller vi en stor rolle i deltakernes liv og et håp om å kunne komme i et ordinært arbeid og sånt sett også i mer ordnede livsforhold.

Hvis den overskyggende målsettingen skal være at en stor prosentdel skal over i ordinært arbeid så vil vi slite med å oppfylle det når vi ser hva disse personene har å slite med til daglig. Men vi kan tilby dem vekstmuligheter og at vi sammen kan jobbe mot å finne mer varige løsninger når det kommer til arbeid/sysselsetting/inntektsgrunnlag.

Vedlegg:

Arbeidstrening med dyr for unge mennesker med psykiske lidelser.

Skrevet av Psykiater Per M. Lea, Stavanger.(23.09.2008)

Andel unge uføretrygdede har vist en gradvis økning fra 1990(1). Antallet nye uføre i aldersgruppen 18-34 år var i 1999 3000. Den viktigste årsak/medisinske diagnose for denne gruppen var psykiske lidelser. Og bare fra 1992 til 1999 viste denne gruppen en stadig stigende tendens, også i forhold til hele gruppen. De diagnosene som ble brukt var dessverre ofte uklare og ufullstendige, men diagnosen "personlighetsforstyrrelse" forekom ofte. Det innebærer at personen har betydelige relasjonelle og/eller psykososiale problemer på flere områder i livet, som i arbeidslivet, i familie og på fritid. Det viser seg og ofte at disse problemene kan spores tilbake til problemer fra tidlig barndom som for eksempel omsorgssvikt og traumer, gjerne komplisert med misbruk fra ungdomstiden.

Normale relasjoner fungerer ikke stabilt, gjentatte mønster med kontaktetablering og påfølgende avvisning går ofte igjen. De har en økt sosial på-vakt beredskap. Normale rollefunksjoner som aktiv, positiv medvirkning i sosiale grupper, hjelpesøkende adferd og deltakelse i mer kompetitive sosiale aktiviteter fungerer dårlig eller ikke i det hele tatt. Isolasjon er vanlig. Vi sier gjerne at dette dreier seg om mennesker som har alvorlige skader på det relasjonelle området.

Som det framgår av det ovenstående er det utfordrende å tilby medisinske og atferdsmessige tiltak overfor denne gruppen. De er ustabile og har gjerne vanskelig for å knytte seg til og samarbeide med hjelpeapparatet. De kan være mistenksomme og vise liten utholdenhet og har gjerne et stort fravær i forhold til konkrete tiltak.

Ellers kan de være nokså forskjellige med tanke på hvilke tiltak som fungerer fra et atferdsmessig ståsted, men en fellesnevner er ofte at de tåler mindre press og krav fra omgivelsene. Noen vil takle bedre å jobbe i forhold til en maskin med minimalt sosialt press og krav fra omgivelsene, noen kanskje jobbe innen en budtjeneste der de kjører fra A til Å. Noen har kreative evner det er viktig å få tatt i bruk. Et spørsmål som ofte går igjen i forhold til denne gruppen etter min erfaring er *å få jobbe med dyr*. Noen forteller de har vært vant med dyr fra barnsben av, noen har hatt dyr som sin nærmeste venn i oppveksten. De har opplevd at dyr gir mer tilbake enn mennesker. De er utrygge på egen omsorgsevne, men klarer å vise omsorg og kjærlighet til dyr. Dette å få tatt i bruk sin omsorgsevne er spesielt viktig for dem som er unge, usikre individer med en identitet og et selvilde som kan være understimulert og fragmentert.

Referanse: Gokstad, A, Bjerkedal, B.: "Stadig flere unge uføretrygdede". Tidsskrift for den norske legeforening nr 12/2001